

Białystok, 20 grudnia 2019 r.

Działalność naukowa

Ośrodka Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobietych

w 2019 roku

Ośrodek Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobietych powstał z inicjatywy prof. dr hab. Małgorzaty Dajnowicz w celu prowadzenia i upowszechniania badań nad historią kobiet, zwłaszcza okresu XIX i XX w. Ośrodek pozostaje płaszczyzną wymiany wyników badań naukowych nad dziejami kobiet: profesorów, doświadczonych badaczy i młodych adeptów nauki - doktorów i opracowujących rozprawy doktorskie a nawet studentów piszących magisterskie. Zadaniem Ośrodka jest także upowszechnianie badań naukowych z zakresu historii kobiet polskich.

W skład ścisłego grona zespołu badawczego Ośrodka wchodzi: prof. dr hab. Małgorzata Dajnowicz – kierownik (UwB), prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk (UJK), prof. dr hab. Ewa Maj (UMCS), dr hab. Lidia Michalska-Bracha, prof. UJK, dr hab. Magdalena Mikołajczyk, prof. UP KEN, dr hab. Agnieszka Szudarek, prof. USz, dr Maria Bauchrowicz-Tocka (UwB), dr Anna Szwed-Walczak (UMCS), dr Urszula Sokołowska (UMB) oraz mgr Justyna Zajko-Czochańska - sekretarz naukowy (UwB).

W ramach projektu Ośrodka Badań Historii Kobiet organizowane są spotkania Członków Zespołu i Współpracowników. Pierwsze inauguracyjne spotkanie odbyło się 25 października 2019 r. w Białymstoku. Podczas rozpoczęcia wydarzenia, Prezes Zarządu ISK prof. dr hab. Małgorzata Dajnowicz przybliżyła obecnym szczegóły działalności Stowarzyszenia, jak i Czasopisma Naukowego Instytutu Studiów Kobietych, a także sformułowała cele projektu „DIALOG” finansowanego w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2019-2021. Zakreślony został również wstępny harmonogram oraz zamierzone efekty prac w ramach realizowanego projektu. Następna zabrała głos prof. Ewa Maj, reprezentująca Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Wśród jej postulatów dotyczących działalności powołanego Ośrodka były między innymi: podjęcie zagadnienia prasy dla kobiet z punktu widzenia politologa i medioznawcy ze szczególnym uwzględnieniem biografii kobiet i mężczyzn, poszerzenie wątku dotyczącego prasy dla kobiet o zdecydowanym profilu politycznym, czy badanie prasy katolickiej dla kobiet. Następnie prof. Ewa Maj wygłosiła referat pt. *Egodokumentalne badanie prasy dla kobiet w Polsce 1918-1939*. Jako kolejna wystąpiła mgr Agnieszka Drozdowska, doktorantka Uniwersytetu w Białymstoku przedstawiając *Spoleczno - Obywatelską Ligę Kobiet w latach 1945-1949, jako przyczynek do badań nad działalnością kobiet polskich w pierwszych latach po II wojnie światowej*. Kolejną referentką była dr Anna Szwed-Walczak reprezentująca Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie z referatem pt. *Prasa jako*

narzędzie społecznej i politycznej aktywizacji kobiet. Przypadek polskiej prasy dla kobiet w latach 1989-1992. Następną występującą była dr Maria Bauchrowicz- Tocka, która wystąpiła z referatem pt. *Pamiętnik - wspomnienia - relacja liderki organizacji jako źródło do badań o działalności Ligi Kobiet na wybranym przykładzie.* Dr Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk z wystąpieniem na temat zasobów IPN jako źródła badań o historii kobiet w Polsce Ludowej. Jako ostatnia wystąpiła prof. Magdalena Mikołajczyk reprezentująca Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie wygłaszając referat pt. *Szanse i ograniczenia partycypacji politycznej i karier kobiet (PRL i II RP). Badania i zaniechania.* Wygłoszono również inne referaty z zakresu historii kobiet. Referaty zostaną opublikowane.

Kolejne spotkanie w ramach Białostockiej Szkoły Historii Kobiet odbyło się w dniach 21 - 25 listopada 2019 roku. Wydarzeniu towarzyszyła również prezentacja wydawnictw Instytutu Studiów Kobietych i publikacji naukowych, m.in. takich jak *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobietych, Słownik biograficzny kobiet kultury. Białystok i województwo podlaskie, cz. I, cz. II; Polityka i politycy w prasie XX i XXI wieku* oraz *Łomża i region na łamach polskiej prasy łomżyńskiej okresu międzywojennego.*

Tematem przewodnim wydarzenia były *Badania historii kobiet w Polsce - kierunki, perspektywy.* Obrady rozpoczął referat prof. Rafała Kosińskiego pt. *Badania nad dziejami kobiet w starożytności i Bizancjum* podczas którego zostały zaprezentowane m.in. trudności w związku z badaną tematyką oraz wykorzystywane źródła. Mgr Krzysztof Kossakowski kontynuował owe zagadnienie głosząc referat pt. *Rola kobiet z elity w państwach krzyżowych.* Kolejne wystąpienie należało do prof. Ewy Maj i poświęcone było *Egodokumentom w badaniach prasy Narodowej Demokracji adresowanej do kobiet (1918-1939).* Ostatni w tym panelu referat wygłosiła prof. Jolanta Chwastyk - Kowalczyk przedstawiając *Krystynę Cywińską, jako ikonę polskiego dziennikarstwa emigracyjnego z Londynu.* Prelegentka zaprezentowała ostatnią dekadę dorobku publicystycznego Cywińskiej, drukowanego na łamach londyńskiego „Nowego Czasu” w latach 2007 - 2017. W dalszej części obrad został wygłoszony referat prof. Magdaleny Mikołajczyk pt. *Paradygmaty i kategorie pojęciowe w badaniach historii kobiet. Podejścia reprezentatywne dla alternatywnych dyscyplin i interdyscyplinarne.* Dr Edyta Chrobaczyńska - Plucińska przedstawiła zaś *Wizerunki posłanek w organach ustawodawczych w latach 1944/45 - 1956.* Kolejny uczestnik konferencji dr Łukasz Jędrzejcki zaprezentował *Dyskurs polityczny w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej na łamach „Zwierciadła”,* zaś dr Anna Szwed-Walczak skoncentrowała się na *Analizie i ewolucji tytułów prasowych najbardziej poczytnych czasopism dla kobiet w latach 1989- 1997,* a także na ukazaniu *zmian w obrazie obywatelki na przestrzeni tychże lat.*

Podczas kolejnego dnia obrad, jako pierwsza wystąpiła prof. Lidia Michalska-Bracha przedstawiając *Interdyscyplinarne badania dotyczące osobistych dokumentów kobiet takich jak pamiętniki, dzienniki czy listy będące świadectwem prywatności człowieka.* Kolejną prelegentką była

mgr Katarzyna Świetlik wygłaszając referat pt. *Korespondencja Leoni Wild. Przyczynek do biografii Zofii Romanowiczówny (1842-1936)*. Podczas wystąpienia mgr Piotra Pasisza można było usłyszeć o życiu Celiny Bobińskiej jako historyczki, która żyła w latach 1913-1997. Następny referat pt. *Perspektywa transnarodowa w badaniach nad historią kobiet pod zaborem pruskim na przełomie XIX i XX wieku* przedstawiła prof. Agnieszka Szudarek. Jako ostatnia w panelu głos zabrała mgr Joanna Morawska prezentując temat *Matka i macierzyństwo w poznańskiej prasie dla kobiet przełomu XIX i XX wieku*.

W kolejnym panelu referat pt. *Transformacja ruchów kobiecych w Polsce w latach 1945-1989* wygłosiła dr hab. Magdalena Grabowska. Dwa kolejne wystąpienia poświęcone były Lidze Kobiet. Prof. Małgorzata Dajnowicz zaprezentowała referat pt. *Liga Kobiet - realia funkcjonowania organizacji w systemie komunistycznym Polski Ludowej w latach 1945-1970 jako pierwszym okresie działalności organizacji*, zaś dr Maria Bauchrowicz- Tocka przedstawiła *Ewolucję celów działalności Ligi kobiet w świetle jej statutów*.

Ostatniego dnia obrad odbył się panel doktorancki, a jako pierwszy głos zabrał mgr Waldemar Barszczewski głosząc referat na temat *Akuszerek w Królestwie Polskim*. Kolejna prelekcja zatytułowana *Przyjaciółka, periodyk dla kobiet wiejskich - o metodologii wykorzystywania pisma* została wygłoszona przez mgr Justynę Zajko-Czochańską. Jako trzecia wyniki swoich badań zaprezentowała mgr Agnieszka Śliwa głosząc referat pt. *Wizerunek kobiety w prowincjonalnej prasie fachowej w okresie PRL-u na przykładzie czasopisma „Walczymy o Stal”*. Ostatnia wystąpiła dr Urszula Sokołowska przedstawiając *„Kobietę i Życie” jako źródło do badań o życiu kobiet w PRL*. Po wszystkich wygłoszonych referatach i podsumowaniu obrad uczestnicy spotkania wzięli udział w wizycie studyjnej „Szlakiem zabytków Podlasia” podczas której zwiedzono Supraśl, w tym m.in. Monaster Zwiastowania Przenajświętszej Bogurodzicy w Supraślu.

Kolejne Spotkanie Członków Zespołu i Współpracowników Ośrodka Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobiety przy współpracy Zakładu Kultury, Myśli i Ruchów Społecznych UwB odbyło się 13 grudnia 2019 roku w Uniwersyteckim Centrum Kultury UwB. Tematem przewodnim obrad były *badania naukowe z zakresu dziejów kobiet XX w. białostockiego środowiska naukowego*.

Po oficjalnym rozpoczęciu spotkania przez prof. dr hab. Małgorzatę Dajnowicz, jako pierwsza wystąpiła prof. dr hab. Halina Parafianowicz prezentując sposób wkraczania amerykańskich kobiet do elitarnej profesji jaką była dyplomacja w XIX i XX w. Kolejną prelegentką była dr Beata Goworko-Składanek głoszącą referat pt. *Organizacje kobiece w ZSRR*. Prof. dr hab. Małgorzata Dajnowicz zaprezentowała referat nt. *Źródła do badań nad Ligą Kobiet*, dr hab. Adam Miodowski omówił zaś *Bazy danych Biblioteki Sejmowej jako źródła do badań nad aktywnością parlamentarną kobiet w Polsce Ludowej*. Następną osobą głoszącą referat pt. *Przestępczość kobiet w Rosji - fenomen, etiologia, przeciwdziałanie* była prof. dr hab. Katarzyna Laskowska, pełniąca funkcję Kierownika Zakładu

Kryminologii Wydziału Prawa UwB. Jako kolejną głos zabrała dr Diana Dajnowicz - Piesiecka, będąca adiunktem w tej samej jednostce, która przedstawiła ujęcie historyczne uczestnictwa kobiet w nauce w Polsce oraz aktualne dane statystyczne dotyczące procentowego udziału kobiet i mężczyzn wśród studentów i nauczycieli akademickich. Dwa kolejne wystąpienia dotyczyły organizacji kobiecej w PRL- Ligi Kobiet. Dr Maria Bauchrowicz- Tocka omówiła *Zasoby źródłowe do badań nad Ligą Kobiet w okręgu krakowskim i katowickim*, zaś mgr Agnieszka Drozdowska podjęła zagadnienie Ligi Kobiet w województwie białostockim w latach 50. i 60. Wszystkim wystąpieniom towarzyszyła żywa, merytoryczna dyskusja na temat omawianych zagadnień.

Wystąpienia merytoryczne jako rezultat badań Ośrodka przeznaczone zostały do opublikowania w m.in. w *Czasopiśmie Naukowym Instytutu Studiów Kobietych*.

Ponadto poza przedstawionymi spotkaniami odbywały się indywidualne konsultacje warsztatowe (w których brali udział młodzi badacze) w zakresie metodologii badań naukowych dotyczących historii kobiet, obejmujące także metodykę analizy i opracowania źródeł.

Sprawozdanie sporządziły:

Mgr Justyna Zajko-Czochańska

Mgr Patrycja Dajnowicz